

FM 2016.63

FM 2016.63

Fogedsager og foreløbige retsskridt 71.3 - Pengevæsen 5.7 - Retspleje 12.4 og 22.8

Omkostninger til udenretlig fremmedinkasso – hvornår opstår fordringshavers krav på kompensation?

- ♦ *Forfatteren redegør indledningsvis for retstilstanden før rentelovsændringen i 2002. Det konstateres, at fordringshavers krav på kompensation for udgift til advokatbistand under inkasso opstod umiddelbart efter, at sagen var overgivet til advokaten, og dermed før et krævebrev var sendt til skyldneren. På baggrund af EU-direktiv 2000/35/EF, ændringsloven og dennes forarbejder, inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen og retspraksis efter 1. august 2002 konkluderer forfatteren derefter, at der på dette punkt ikke er sket en ændring af retstilstanden fra før 1. august 2002. Afgørende for, om fordringshaver har opnået et krav mod skyldneren på kompensation for udenretlige inddrivelsesomkostninger er herefter, om inkassator har fået et krav mod fordringshaveren på honorar. Tidsmæssigt vil inkassators honorarkrav og dermed fordringshavers kompensationskrav som hovedregel være opstået allerede ved inkassators modtagelse af sagen.*

Af advokat (H) Karsten N. Müller; Advokatfirmaet Müller advokatanpartsselskab, Formand for Danske INKASSO advokater

1. Indledning

Siden 1. august 2002¹ har fordringshavers krav på kompensation for omkostninger til udenretlig inddrivelse af et pengekrav været reguleret af rentelovens § 9 a. De nærmere regler for, hvilke udgifter fordringshaveren kan kræve betalt, er fastlagt i bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling².

Før denne ændring af renteloven havde fordringshaveren i henhold til retspraksis krav på dækning af udgifter til udenretlig inddrivelse, der var foretaget af en advokat, mens udgifter til inddrivelse gennem et inkassobureau i hvert fald som hovedregel ikke kunne forlanges erstattet, med mindre det var aftalt mellem fordringshaveren og skyldneren³.

Ved ændringen af renteloven fik fordringshaver krav på kompensation for omkostninger ved udenretlig inddrivelse, uanset om denne inddrivelse var foretaget af fordringshaveren selv (egeninkasso) eller af "en anden", det vil sige af en advokat eller af et autoriseret inkassobureau⁴ (fremmedinkasso).

Denne artikel behandler spørgsmålet om, på hvilket tidspunkt fordringshaverens krav mod skyldneren på kompensation for udgifter til fremmedinkasso opstår, og under hvilke nærmere forudsætninger. I artiklen anvendes betegnelsen "inkassator" om den advokat eller det inkassobureau, der varetager den udenretlige inddrivelse på fordringshaverens vegne.

Spørgsmålet påkalder sig opmærksomhed, fordi der ikke helt sjældent opstår situationer, hvor skyldneren betaler, efter at fordringshaveren har fremsendt sagen til inkassator, men før inkassator

har sendt et påkrav til skyldneren, eller før påkravet er kommet frem til skyldneren. I de situationer kan der opstå tvivl om, hvorvidt fordringshaveren har opnået krav på udenretlige inddrivelsesomkostninger – og i hvilket omfang. Indtil nu ses dette spørgsmål ikke behandlet i offentliggjort retspraksis efter rentelovsændringen.

Spørgsmålet rejses med mellemrum af praktikere, der er kommet i tvivl, og en del af den nyere teori på området synes at overse de relevante om end ældre retskilder på netop dette punkt. Derfor denne fremstilling.

2. Retstilstanden forud for rentelovsændringen i 2002

I tiden forud for 1. august 2002 accepterede domstolene, at en fordringshaver forlangte erstatning for inkassosalær til den advokat, der forestod inddrivelsen udenretligt. Synspunktet var, at skyldneren ved at sidde fordringshaverens gentagne opfordringer til at betale overhørigt havde gjort det nødvendigt for fordringshaveren at søge advokatbistand til inkassations af kravet, og at skyldneren var forpligtet til at afholde de dermed forbundne udgifter, der ikke skulle tåles af fordringshaveren⁵.

Fra litteraturen før 2002 kan der henvises til Advokatsalærer fra 1985⁶. Det fremgår af Spang-Hanssens fremstilling, at en række betingelser skulle være opfyldte, for at fordringshavers udgift til udenretlig inkasso ved advokat kunne forlanges erstattet⁷, herunder navnlig;

- 1 Lov nr. 379 af 6. juni 2002 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling (ændringsloven) m.v., hvorved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EF-Tidende L 200, side 35) (EU-direktivet) blev gennemført i Danmark.
- 2 Som ændret ved bekendtgørelse nr. 423 af 28. maj 2009 og bekendtgørelse nr. 105 af 31. januar 2013. (inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen, bekendtgørelsen).
- 3 Se f.eks. U 1964.688 Ø (inkassobureau) og U 1981.393 Ø (advokat). Spørgsmålet blev ikke løst i inkassoloven fra 1997, jf. nærmere bet. nr. 1321 / 1996 om inkassovirksomhed, side 58.
- 4 Jf. inkassoloven, nu lbkg nr. 1018 af 19. september 2014 om inkassovirksomhed § 3 jf. § 1, stk. 2.
- 5 U 1914.761 S.
- 6 H. Stakemann Spang-Hanssen, Advokatsalærer, Oversigt og kommentarer, ApS UNIDE 1985 (Advokatsalærer).
- 7 Advokatsalærer side 101 – 108.

- Fordringen skulle være forfalden, og skyldneren skulle være i mora.
- Der måtte ikke være fremsat berettigede indsigelser mod kravet.
- Fordringshaveren skulle i almindelighed, men ikke undtagelsesfrit, forgæves have sendt et påkrav til skyldneren med varsel om, at kravet ville blive overgivet til inkasso, hvis betaling fortsat udeblev.
- Eventuel betaling skulle være sket efter sidste rettidige betalingsdag, herunder efter fristen i et eventuelt inkassovarsel.
- Fordringshaveren måtte ikke have modtaget skyldnerens eventuelle betaling den dag, hvor inkassosagen blev overgivet til advokaten.
- Fordringshaveren skulle have haft rimelig grund til at søge advokatbistand.
- Inkassosagen skulle faktisk fysisk være overgivet til advokaten.
- Advokaten skulle have beskæftiget sig med sagen.
- Advokaten måtte ikke opkræve et "inkassosalær" hos skyldneren, der oversteg det salær, som advokaten faktisk ville opkræve hos fordringshaveren.
- Omkostningen til advokatbistand skulle være rimelig.

Spang-Hanssen konkluderede⁸, at

"[f]ra det tidspunkt, hvor en kreditor sender en forfalden fordring til inkasso hos en advokat, må kreditor påregne at blive påført en omkostning, og denne omkostning er kreditor efter retspraksis berettiget til at kræve af debitor.

...

Debitor må således være forpligtet til at betale blandt andet inkassosalær fra det tidspunkt, hvor kreditor faktisk fysisk har sendt en fordring til inkasso, ... og således ikke først fra det tidspunkt, hvor advokatens inkassoskrivelse (krævebrev) er kommet frem til debitor. – Spørgsmålets endelige afgørelse i den konkrete situation henholder dog under domstolene.

Dette får betydning i de tilfælde, hvor debitor betaler hovedstolen i tiden mellem kreditors fremsendelse af sagen til advokat og dennes fremsendelse af krævebrev."

Spang-Hanssen citerer bl.a. Skanderborg skifterets dom (84/1979) af 6/8 1980:

"... udtalt, at en sag også i forhold til debitor må betragtes som taget til inkasso ved kreditors advokats modtagelse af sagen, idet advokaten fra dette tidspunkt må kunne afkræve kreditor et arbejdsvederlag, og idet debitor efter de almindelige regler herom må være pligtig at dække kreditors rimelige advokatomkostninger."

Fordringshavers krav på compensation for udgiften til advokatbistand indtrådte med andre ord tidsmæssigt i det øjeblik, hvor advokaten fik et krav mod fordringshaveren på honorar for sit arbejde med inkassosagen – forudsat at de øvrige betingelser i øvrigt var opfyldte.

Rimelighedsnormen og hensynet til et almindeligt proportionalitetsprincip blev udfyldt af Salærtakster for advokater⁹, hvorefter advokatens salær i en inkassosag som udgangspunkt blev fastsat

til grundtakst med tillæg af en nærmere angiven procent af hovedstolen efter et trinbaseret takstsystem.

Af særlig interesse for nærværende fremstilling er, hvad der skulle til, for at advokaten havde "beskæftiget sig med sagen".

Domstolene godkendte opkrævede inkassosalærer, når advokaten havde sendt et krævebrev til skyldneren, selvom krævebrevet ikke beviseligt var kommet frem til skyldneren: "... *Idet der, som sagen er forelagt, må gås ud fra, at appellanterne [fordringshaverne] må tilsvare sagføreren takstmæssigt inkassosalær, vil indstævnte [skyldneren] være at domme til at betale appellanterne 116 kr.*"¹⁰.

Det var med andre ord uden betydning, om skyldneren var blevet bekendt med, at kravet faktisk var overgivet til inkassering ved advokat, da betaling skete.

En dom fra Østre Landsret, citeret i ADV 1963.129¹¹ godkendte inkassosalær i en situation, hvor fordringshaver havde givet skyldner frist til den 16/12 med varsel om inkasso. Den 5/1 sendte fordringshaver sagen til advokat med henblik på inkasso. Den 7/1 afsendte skyldneren en check til fordringshaveren på hovedstolen. Den 8/1 sendte advokaten krævebrev til skyldneren.

Den citerede dom fra Skanderborg skifteret i 1980 lagde alene vægt på det tidspunkt, hvor advokaten havde modtaget sagen, uden at opstille nærmere betingelser for, hvilket arbejde, der skulle være foretaget i den anledning. Det afgørende var, om advokaten havde opnået et honorarkrav mod fordringshaveren. Det var tillige en forudsætning, at honorarkravet var rimeligt, set i forholdet mellem fordringshaveren og skyldneren.

Den citerede praksis viser, at der var opstået et krav på "inkassosalær" til advokat, når denne havde fremsendt et krævebrev. Men der kunne efter omstændighederne også være opstået et rimeligt krav på advokathonorar og dermed et krav på omkostningsdækning, før advokaten havde fremsendt et krævebrev til skyldneren, blot inkassosagen faktisk fysisk var overgivet til advokaten. Afgørende var, at fordringshaveren skulle afholde udgift til advokatbistand.

Det arbejde, som advokaten havde udført, for der blev fremsendt et krævebrev til skyldneren, ville typisk omfatte gennemgang af det modtagne materiale (aftalegrundlag, fakturaer, rykkere, konto-udtog, korrespondance m.v.), oprettelse og journalisering af inkassosagen, kvittering for sagens modtagelse, kontrol af den beløbsmæssige opgørelse af kravet, herunder af opgjorte renter og gebyrer, kontrol af evt. forældelse, kontrol af skyldnerens/skyldnerens identitet og adresseforhold, kontrol af hæftelsen, kontrol af behørigt varsel hvis relevant, kontrol af evt. indsigelser og evt. drøftelser med fordringshaveren om kravets baggrund, opgørelse og berettigelse¹².

Det arbejde kunne advokaten forlange betaling for hos fordringshaveren, uanset om advokatens arbejde i den konkrete sag havde været omfangsrigt eller minimalt, og selvom advokatens arbejde måske slet ikke havde haft direkte indflydelse på skyldnerens betaling.

Da skyldneren var behørigt varslet eller som erhvervsdrivende måtte anses at have fornøden indsigt, måtte skyldneren indse den

⁸ Advokatsalærer side 102.

⁹ Senest som vedtaget på det almindelige advokatmøde den 22. maj 1987 i Århus med senere ændringer og som vedtaget på advokatmødet den 26. maj 1989 i København og den 31. maj 1991 i Aalborg. Salærtaksterne blev i 1996 ophævet som følge af en afgørelse fra Konkurrenceankenævnet. Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret meddelte ved cirkulæreskrivelse af 2. september 1996, at de pågældende takster fortsat var gældende ved domstolens fastsættelse af sagsomkostninger i borgerlige sager, herunder inkassosager. Denne cirkulæreskrivelse blev revideret med virkning fra den 1. januar 1999, hvor præsidenterne for de to landsretter fastsatte nye takster for omkostningsfastsættelsen i borgerlige inkassosager. Se Peter Arnt Nielsen, Inkassoloven, Forlaget Thomson 1999, side 27.

¹⁰ U 1958.395 V.

¹¹ Advokatsalærer, side 107.

¹² Se Salærtakster for advokater, afsnit III., punkt C, stk. 2 a, og Danske Inkassoadvokaters kvalitetskrav, § 4 og bilag A.

nærliggende risiko for, at fordringshaveren efter betalingsfristens udløb ville blive påført sådanne omkostninger.

På denne baggrund kunne der være opstået et rimeligt honorarkrav i forholdet mellem fordringshaveren og advokaten, og denne omkostning kunne kræves erstattet af skyldneren, også i situationer, hvor skyldneren faktisk betalte hovedstolen til fordringshaveren, før advokaten fremsendte et krævebrev til skyldneren.

Spørgsmålet er nu, om rentelovens § 9 a og inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen har medført en ændring af denne retstilstand. Jeg mener at kunne påvise, at dette ikke er tilfældet.

3. Gyngerne og karrusellerne

Honorarkravets opståen umiddelbart efter inkassosagens modtagelse havde støtte i det almindelige synspunkt om "gynger og karruseller" ved afregning af inkassosager. Tidligere generalsekretær i Advokatsamfundet, Busch-Jensen, udtrykte det i sin tid således¹³:

"Inkassovirksomhed er vist nok af al advokatvirksomhed den del, hvor driftsomkostningerne udgør forholdsvis langt den største del af bruttosælerrindtægten; det kontormæssige apparat, som udkræves for drift af inkassovirksomhed som en væsentlig del af vedkommende advokats hele virksomhed, er stort og kostbart, og indkasseringen af småfordringer i afdrag kan ofte kræve så mange ekspeditioner, at en betaling, som dækkede advokatens omkostninger og yderligere gav en beskedent fortjeneste, ville overstige fordringens hovedstol med tillæg af, hvad omkostninger der kan fås inddrevet hos debitor, med andre ord, salærberegning efter arbejdets omfang kunne medføre, at det blev billigere for kreditorerne at opgive småfordringer end at lade dem indkassere. Forholdet har naturligvis ordnet sig på den måde, at salærerne bregnes procentvis, så at den inkassation som uden besvær bringer et større salær hjem, betaler for den, der ikke kan bringes til selv at balancere."

Inkassosalæret kunne kræves betalt af fordringshaver og erstattet af skyldner, uanset om fordringen blev betalt på baggrund af den udenretlige inddrivelse, eller om det viste sig nødvendigt med retlig tvangsfuldbyrdelse af kravet. Ifølge de senere ophævede takster for inkassosalærer skulle advokaten dog nedsætte inkassosalæret til det halve, hvis fordringen blev indfriet kort tid efter skyldners modtagelse af krævebrev. Dette var udtryk for den proportionalitetsbetragtning, der i det hele lå til grund for taksterne. Efter taksterne blev ophævet, fulgte mange advokater fortsat kulancemæssigt denne praksis, ligesom inkassosalæret i lyset af landsretspræsidenternes cirkulærer om omkostningsfastsættelse i inkassosager i almindelighed fortsat blev fastsat på baggrund af fordringens størrelse.

Beskrivelsen udtrykker den kommercielle sammenhæng, der var – og stadig er – mellem fordringshaverens muligheder for kompensation og inkassators mulighed for at forlange betaling for det udførte arbejde. Det forhold, at advokaten i mange sager måtte tåle underdækning, støttede den opfattelse, at advokatens rimelige krav på honorar for inkassobehandlingen indtrådte umiddelbart efter sagens modtagelse – før et krævebrev var fremsendt. Og når advokaten havde et rimeligt honorarkrav mod fordringshaveren, så

havde fordringshaveren som udgangspunkt et rimeligt krav mod skyldneren på kompensation herfor.

Denne beskrivelse af de økonomiske sammenhænge i inkassosager og synspunktet om "gynger og karruseller" har om muligt fået større relevans efter rentelovsændringen og inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsens maksimering af fordringshavers kompensationskrav. Ganske vist har processtyringen i den kommercielle inkassobehandling oplevet en betydelig effektivisering under anvendelse af it, og dermed er driftsomkostningerne i et vist omfang reduceret. Og ganske vist blev der begrebsmæssigt skabt en opdeling af de udenretlige og de retlige inddrivelsesomkostninger¹⁴. Men med bekendtgørelsens maksimering af fordringshavers kompensationsmulighed skete der en drastisk beskæring af fordringshavernes samlede mulighed for kompensation, der ikke efterfølgende er indhentet. Lidt populært beskrevet var der over natten langt færre gynger til at opveje et langt større tab på karrusellerne¹⁵.

Det medførte bl.a., at tidligere tiders kulancemæssige adfærd med at nedsætte de udenretlige inddrivelsesomkostninger ved hurtig indfrielse endeligt måtte opgives¹⁶, og inkassators berettigede interesse i at forlange fuld betaling for det indledende arbejde med sagen blev forstærket. I umiddelbar konsekvens heraf forstærkedes tilsvarende fordringshavers berettigede interesse i at opnå krav på kompensation allerede fra det tidspunkt, hvor inkassosagen var afleveret til inkassator.

4. EU-direktivet, rentelovens § 9 a og inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen

Hverken EU-direktivet, renteloven, dens forarbejder eller inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen udtaler sig nærmere om, på hvilket konkret tidspunkt fordringshaverens krav på kompensation opstår.

Det fremgår af betragtning nr. 16 til EU-direktivet, at bl.a. kompensation til fordringshaver for påløbne omkostninger var nødvendig for at sikre, at konsekvenserne af forsinket betaling blev af en sådan art, at der er et incitament til ikke at betale for sent.

EU-direktivets artikel 3, litra 1, e) forpligter på den baggrund medlemsstaterne til at sikre: følgende: *"Medmindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen, er kreditor berettiget til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for alle relevante omkostninger ved inddrivelse, der skyldes sidstnævntes forsinkede betaling. I forbindelse med omkostningerne ved inddrivelse skal principperne om gennemsigtighed og proportionalitet i forhold til gælden overholdes. Medlemsstaterne kan under overholdelse af de nævnte principper fastsætte et maksimalt beløb for omkostninger ved inddrivelse for forskellige niveauer af gæld."* [min understregning].

I henhold til EU-direktivets art. 6 kunne medlemsstaterne opretholde eller vedtage love og bestemmelser, der er gunstigere for fordringshaver end de love og bestemmelser, der var påkrævede for at efterkomme direktivet. Direktivet var med andre ord et minimumsdirektiv, og denne mulighed udnyttede lovgiver. Direktivet regulerede kun erhvervsforhold, men rentelovsændringen fastholdt den tidligere retstilstand, hvorefter fordringshaver også

¹³ Ifølge Advokatsalærer, side 101.

¹⁴ Hvilket dog langt fra skabte klarhed over forholdet mellem de udenretlige og de retlige inddrivelsesomkostninger.

¹⁵ Se f.eks. Peter Lunding Smith, Replik om omkostninger ved udenretlig og retlig inddrivelse, Fuldmægtigen nr. 1, 2003, side 1 ff. Det fremgår, at omkostningsdækningen udenretligt blev reduceret med mellem 30 og 50 %.

¹⁶ Advokatrådet tilkendegav i sit høringsvar over inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen, at de nye takster for udenretlig inkasso ville betyde, at den tidligere praksis om lavere omkostninger ved hurtig betaling ikke kunne forventes opretholdt. Advokatnævnet har fastslået, at det ikke er i strid med god advokatskik at undlade at tilbyde skyldneren reducerede omkostninger ved hurtig betaling, jf. nævnets kendelse af 27. juni 2002 (j.nr. 02-0301-2000-0359). Se Kristian Korfits Nielsen og Rasmus Møller Madsen, Nye regler med betydning for advokaters inkassoarbejde, ADV 11/2002, side 245 ff., nærmere side 252. Se også Søren C. Volder og Tanja Lykke Stougaard, Praktisk inkasso, 3. udgave, Karnov Group 2015, side 106 (Praktisk inkasso).

havde krav på kompensation for rimelige og relevante inkassoomkostninger hos skyldnere i forbrugerforhold. Det er anført i bemærkningerne til lovforslaget, at formålet med de foreslåede ændringer i renteloven var at styrke kreditors retsstilling ved at skabe en ensartet retlig ramme, der ikke overlader spørgsmålet til parternes aftale i det enkelte tilfælde¹⁷.

Henset til ændringernes baggrund, formål og forudsætninger, herunder at de bygger på et minimumsdirektiv fra EU, skal der være meget klare holdepunkter for at opfatte de nugældende regler som en forringelse af fordringshavers mulighed for kompensation i forhold til retstilstanden før 1. august 2002. I mangel af sådanne meget klare holdepunkter for noget andet, må retstilstanden før 1. august 2002 således fortsat være gældende.

Fordringshavers krav på kompensation for sine omkostninger ved udenretlig inddrivelse blev lovfæstet i rentelovens § 9 a, stk. 1.

I bemærkningerne til lovforslaget¹⁸ anføres, at det bl.a. er en forudsætning for fordringshaverens krav på kompensation, at der er tale om et inddrivelseskridt i direktivets forstand. Den nærmere afgrænsning af, hvornår der er tale om "inddrivelse", gav anledning til tvivl. Efter justitsministeriets opfattelse måtte direktivet antages at skulle forstås således, at det både omfatter egeninkasso og fremmedinkasso. I lyset heraf blev det foreslået, at fordringshaveren i begge de nævnte situationer skulle kunne kræve, at skyldneren betaler fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger ved inddrivelse af fordringen. Der vil efter justitsministeriets opfattelse "bl.a. være tale om inddrivelse, når der udsendes inkassoskrivelse til skyldneren, indgås en betalingsaftale eller foretages egentlige inkassoskridt vedrørende en fordring" [min understregning]. Hvad der ligger i dette begreb, kræver nærmere analyse.

De – lovlige¹⁹ – udenretlige inddrivelseskridt, der står til fordringshaverens disposition, er:

- Rykker, mundtlig (kompensation; ingen).
- Uanmodet personlig henvendelse til skyldneren (kompensation; ingen).
- Rykker, skriftlig, herunder rykker med inkassoomkostningsvarsel (kompensation; rykkergebyr, jf. rentelovens § 9 b, stk. 1 og 2).
- Udarbejdelse og indgåelse af en betalingsaftale med skyldneren (kompensation; egeninkassoomkostninger, jf. bkg nr. 601, § 4, jf. bilag 2²⁰).
- Anmodning til inkassator om at inddrive fordringen på fordringshavers vegne (kompensation; inkassogebyr jf. rentelovens § 9 b, stk. 1 og 3).

Ikke alle fordringshavers lovlige udenretlige inddrivelsesbestræbelser kan udløse kompensation, uanset om de er "egentlige" inkassoskridt. Men de inddrivelsestiltag, som fordringshaver kan iværksætte, der kan udløse kompensation, må alle anses for "egentlige" inkassoskridt.

Særligt om rykker- og inkassogebyrer siges det da også i bemærkningerne til lovforslaget²¹: "*Det giver anledning til tvivl, om udsendelse af rykkerskrivelse til skyldneren (både som led i egen- og fremmedinkasso) samt overgivelse af sagen til fremmedinkasso, f.eks. hos en advokat eller et inkassobureau, må anses for at være inddrivelse i direktivets forstand. Med henblik på at sikre, at der ikke kan rejses spørgsmål om gennemførelsen af direktivet på dette punkt, bygger lovforslaget på den forudsætning, at der er tale om inddrivelse, når der udsendes rykkerskrivelse m.v.*" [mine understregninger].

Det er således utvivlsomt et inkassoskridt i EU-direktivets og i rentelovens forstand, når fordringshaveren efter behørigt inkassoomkostningsvarsel²² – og eventuelt efter forgæves egeninkasso – overgiver fordringen til inkassator med henblik på inddrivelse.

Inkassogebyret i anledning af, at fordringshaver anmoder inkassator om at inddrive fordringen, vedrører fordringshaverens eget arbejde i forbindelse med overgivelsen til inkassator. Denne kompensation påvirker ikke fordringshaverens krav på kompensation efter lovens § 9 a.

I henhold til rentelovens § 9 a, stk. 1, kan fordringshaveren forlange sine "rimelige og relevante" omkostninger ved udenretlig inddrivelse erstattet af skyldneren²³. Rentelovens krav om rimelighed og relevans indebærer i vid udstrækning en kodificering af de betingelser, der også før lovændringen måtte anses for at være gældende. Det forhold, at en omkostning til udenretlig inddrivelse skal være rimelig og relevant, indebærer således ikke i sig selv en ændring i forhold til den tidligere retstilstand²⁴.

EU-direktivets og rentelovens *rimelighedsnorm* er udfyldt ved inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen. Det følger af bekendtgørelsens § 3, stk. 1, første led, at kreditor har krav på erstatning for det rimelige salærkrav, der har været forbundet med kreditors anmodning til inkassator om at inddrive fordringen. Efter bestemmelsens ordlyd er det altså selve kreditors anmodning til inkassator – det, at sagen overgives til inkassator med henblik på inddrivelse, der kan udløse et rimeligt salærkrav, der kan forlanges erstattet af skyldneren. Dette svarer til den tidligere retstilstand.

Bekendtgørelsen indeholder ikke bestemmelser om, at fordringshaverens krav på udenretlige inddrivelsesomkostninger forudsætter, at inkassator har sendt en opkrævning til skyldneren, eller at skyldneren har modtaget sådan en opkrævning. Bekendtgørelsen

17 Se bemærkningerne til Forslag til Lov om ændring af lov om renter ved forsinket betaling m.v. (2001/2 LSF 74) fremsat den 30. januar 2002 (hhv. Bemærkningerne og Lovforslaget), afsnit 4.5.2.

18 Bemærkningerne, afsnit 4.5.1.

19 Grænserne for fordringshavers egne inkassoskridt følger af de relevante bestemmelser i straffeloven og, for erhvervsdrivendes vedkommende, i markedsføringsloven. Inkassoloven finder derimod ikke anvendelse på fordringshavers egne inkassobestrebelse, jf. denne lovs § 2, modsætningsvis.

20 Om fordringshavers adgang til kompensation ved egeninkasso, se f.eks.: Brian Nygaard Oswald, Inkassosager i praksis, 3. udgave, nyt juridisk forlag 2008, side 43 ff. (Inkassosager), Lars Lindencrone Petersen, Renteloven med kommentarer, 4. udgave, Karnov Group, 2013 (Lindencrone), side 262 f, samt Praktisk inkasso, side 108 f.

21 Bemærkningerne, afsnit 4.5.4.

22 Inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, andet led.

23 Om den negative afgrænsning af "rimelige og relevante" se bemærkningerne til lovforslaget, afsnit 4.5.1, og f.eks. Lindencrone, side 248 ff.

24 Peter Arnt Nielsen og Rasmus Møller Madsen, Inkasso, Forlaget Thomson, 2005, (Inkasso) side 189: "*Med vedtagelsen af rentelovens § 9b og udstedelsen af inkassoomkostningsbekendtgørelsen blev reglerne om inkassations ændret og i et vist omfang mere komplicerede, men reglerne indebærer ikke, at kreditor eller dennes advokat må foretage nye, og væsentligt mere omfattende foranstaltninger som led i inddrivelsen af fordringer. Det arbejde, der er forbundet med inkassationen er således – bortset fra kravet om en rykkerskrivelse, som til gengæld udløser et selvstændigt gebyr jf. rentelovens § 9b – stort set det samme som hidtil.*"

opstiller heller ikke på anden måde kvalitative eller kvantitative forudsætninger for, at fordringshaver har krav på kompensation.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres²⁵, at hvad der er *relevante* omkostninger, må vurderes i det konkrete tilfælde, og at kravet om relevans må ses i sammenhæng med reglerne i inkassolovens §§ 9 – 11 om god inkassoskik. Det følger af disse regler, at der som hovedregel ikke må iværksættes andre foranstaltninger med henblik på inddrivelse²⁶, før der er sendt en påkravsskrivelse, og en i påkravet angivet frist er udløbet. I den omtalte påkravsskrivelse kan inkassator medtage fordringshavers krav på kompensation for udenretlige inddrivelsesomkostninger med et beløb, der ikke må overstige maksimumbeløbene i inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsens bilag 1²⁷.

Henvisningen til inkassolovens regler bekræfter, at fordringshavers krav på kompensation er opstået på det tidspunkt, hvor inkassator fremsender første opkrævning til skyldneren, men inkassoloven regulerer ikke spørgsmålet om, på hvilket konkret tidspunkt og i hvilket omfang fordringshaver har krav på kompensation²⁸. Henvisningen til inkassolovens regler indebærer således ikke en ændring med relevans for denne fremstillings emne.

Der ses herefter ikke at være holdepunkter for at antage, at rentelovsændringen i 2002 tilsigtede eller indebar en ændring af den hidtil gældende retstilstand for så vidt angår spørgsmålet om, hvornår fordringshavers kompensationskrav opstår.

Der kan tværtimod på dette punkt påvises overensstemmelse mellem EU-direktivet, rentelovsændringen og inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen på den ene side og retstilstanden før 1. august 2002 på den anden side.

5. Retspraksis efter 1. august 2002

Efter rentelovsændringen har spørgsmålet om fordringshavers krav på kompensation for omkostninger ved inddrivelse givet anledning til mange trykte domstolsafgørelser. Men der ses ikke at være offentliggjort retspraksis efter lovændringen, der beskæftiger sig med den situation, hvor skyldneren har betalt hovedstolen, før inkassator har sendt et krævebrev, eller før et sådant krævebrev er kommet frem til skyldneren. Der synes fortsat at være opbakning hos landsretterne for det synspunkt, at hovedparten af arbejdet i forbindelse med den udenretlige inddrivelse ligger i forbindelse med inkassators modtagelse af sagen²⁹.

Lindencrone peger på, at der principielt er tale om et vederlag for arbejde, der er udført på det tidspunkt, hvor skyldneren afkræves betaling. Han anfører videre, at kompensationskravet ikke er afhængigt af, at bestræbelserne har båret frugt, men beror på, at der har været udført et arbejde – i praksis uanset karakteren og omfanget af de inkassobestræbelser, inkassator har foretaget³⁰. Det støtter den opfattelse, at kompensationskravet – også efter rentelovsændringen – er opstået, før et eventuelt krævebrev afsendes, og at det er uden betydning, hvorvidt inkassators arbejde faktisk har udløst betaling fra skyldneren.

I forbrugerforhold er bekendtgørelsens maksimumbeløb absolutte³¹.

Det er uden betydning, om fordringshaveren faktisk har afholdt inkassators salær, og/eller om inddrivelsen eventuelt foregår på vilkår om *no cure-no pay*³².

6. Sammenfatning og konklusion

Emnet for denne fremstilling er, hvorvidt fordringshaver kan forlange udenretlige inddrivelsesomkostninger efter bekendtgørelsens § 3, jf. bilag 1, i den situation, hvor skyldner betaler hovedstolen, før inkassator sender et krævebrev, eller før et eventuelt krævebrev er nået frem til skyldner.

Det er påvist, at når fordringshaver anmoder inkassator om at gennemføre inddrivelse på fordringshavers vegne, er der tale om *et egentligt inkassoskridt* i EU-direktivets og i rentelovens forstand. Derfor har fordringshaver umiddelbart krav på kompensation for alle rimelige og relevante omkostninger, der udløses af dette inkassoskridt, herunder det rimelige salærkrav, som inkassator har i forholdet til fordringshaveren.

Der er ikke holdepunkter for at antage, at ændringerne i renteloven pr. 1. august 2002 og reglerne i inddrivelsesomkostningsbekendtgørelsen indebærer en ændring af den retstilstand, der var gældende tidligere for så vidt angår spørgsmålet om, hvornår i forløbet fordringshaverens krav på kompensation for udenretlige inddrivelsesomkostninger opstår. Derfor må retstilstanden på dette punkt være uændret i forhold til tiden før den 1. august 2002. Det kan ikke føre til et andet resultat, at renteloven efter ændringen giver fordringshaver krav på kompensation for omkostninger til udenretlig inddrivelse ikke blot ved advokat, men også ved autoriseret inkassobureau.

Fordringshavers krav mod skyldner på udenretlige inddrivelsesomkostninger indtræder således i *det øjeblik, hvor inkassator opnår et krav mod fordringshaver på honorar* - med mindre dette honorarkrav ikke kan anses for rimeligt og relevant i forholdet mellem fordringshaver og skyldner. Inkassator kan tænkes at have et berettiget krav på honorar overfor fordringshaveren, men fordringshaveren har ikke uden videre et krav på at få denne omkostning erstattet af skyldner.

Den formelle fastsættelse af tidspunktet for *inkassators honorarkrav mod fordringshaver* afhænger af aftaleforholdet mellem fordringshaver og inkassator. Da inkassator i mange sager må tåle underdækning, indtræder inkassators krav på honorar for inkasobehandlingen som hovedregel umiddelbart efter sagens modtagelse, og dermed før et eventuelt krævebrev er fremsendt.

Udgangspunktet for vurderingen af *forholdet mellem fordringshaver og skyldner* er, at såfremt inkassator har et honorarkrav mod fordringshaveren, så har fordringshaveren tilsvarende et krav mod skyldneren på kompensation herfor. Forudsætningen for kompensationskravet er, at inkassator har arbejdet med sagen, men ikke, at dette arbejde har udmøntet sig i et krævebrev til skyldner, at et eventuelt krævebrev er kommet frem til skyldner, eller at arbejdet

25 Bemærkningerne, afsnit 4.5.1.

26 Andre foranstaltninger kan f.eks. være uanmodet personlig henvendelse, udtagelse af stævning eller indgivelse af begæring om udlæg til fogedretten (Inkasso, side 108).

27 Dette må anses fast antaget og accepteret i foged- og retspraksis. Se også Inkasso s. 110, Inkassosager, side 52 f, Praktisk inkasso, side 96 og Morten Schwartz Nielsen, Inddrivelse, Inkasso i teori og praksis, DJØF, 2015 (Inddrivelse), side 179. Jf. dog bekendtgørelsens § 3, stk. 2, om muligheden for undtagelsesvis at forlange et højere kompensationsbeløb.

28 Betænkning Nr. 1321 / 1996 om inkassovirksomhed, side 58.

29 Praktisk inkasso, side 106.

30 Lindencrone, side 258.

31 U 2013.2941 H.

32 U 2007.2738 V og U 2008.1320 Ø.

har udløst betalingen fra skyldner. Beløbsmæssigt vil kompensationskravet være maksimeret af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, jf. bilag 1.

Vurderingen af kompensationskravets *rimelighed og relevans* påvirkes formentlig af, hvornår fordringshaver i praksis kunne konstatere skyldners betaling og dermed kunne standse inkassators arbejde. Hvis inkassators arbejde med en rimelig indsats fra fordringshavers side kunne være afværget, vil fordringshavers krav på kompensation efter omstændighederne kunne være fortabt, selvom inkassator med rette kan forlange honorar hos fordringshaveren. I denne forbindelse må det dog understreges, at inkassators arbejde skal kunne afværges samtidig med eller straks³³ efter modtagelsen af sagen, idet honorarkravet i modsat fald må anses for at være opstået. Dertil kommer, at hensynet til skyldner, som

er i mora, og som er behørigt varslet om omkostningsrisikoen, ikke kan veje tungt. Skyldners misligholdelse og fristoverskridelse har fremprovokeret fordringshavers udgift til inkassator. Og skyldner kan ikke med rimelighed støtte sig til uvidenhed om, præcis hvornår inkassators honorarkrav opstår, idet skyldner må påregne og tåle omkostningsrisikoen umiddelbart efter udløb af den frist, som fordringshaver har meddelt i medfør af bekendtgørelsens § 3 stk. 1, andet led.

Såfremt inkassator kulancemæssigt afslutter sagen uden beregning i den beskrevne situation, opstår spørgsmålet om omkostningsdækning naturligvis ikke. Men hvis inkassator fastholder sit honorarkrav, har fordringshaver som udgangspunkt et krav mod skyldner på udenrettlige inddrivelsesomkostninger inden for rentelovens og bekendtgørelsens rammer³⁴.

33 Dette skal opfattes bogstaveligt. Inkassator må forventes at påbegynde sagsbehandlingen umiddelbart efter modtagelsen.

34 Overensstemmende: Praktisk inkasso, side 96. Anderledes uden nærmere begrundelse: Inkassosager, side 188 og Inddrivelse, side 191.